

Katica Tadić, *Bibliografija o arhivima, čitaonicama, knjižnicama i muzejima: napisi iz riječkih i sušačkih hrvatskih novina od 1900. do 1999. godine na području današnjih županija Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske.*

Osijek, Filozofski fakultet, 2005.

Bez novina, toga najstarijega načina širenja vijesti, teško nam je zamisliti svakodnevicu. One nam otvaraju *prozor u svijet*, informiraju nas o recentnim događajima iz društvenoga, političkoga, kulturnoga, sportskoga života, donose mišljenja o njima. Tu njihova uloga ne prestaje jer pohranjene i sačuvane novine postaju izvor i vrelo za istraživanje povijesti mnogih grana ljudske djelatnosti.

...bez uvida u ono što je prije napisano ne može biti dobre historiografije: bez sistematizirane građe nema pravog znanstvenog rada, riječi su Zlatka Keglevića, istaknuta bibliografa za Hrvatsko primorje i Gorski kotar i pronositelja knjižnične struke i djelatnosti. Njima se u *Uvodnoj riječi* ove bibliografije, kao motom poslužila i sama autorica.

Bibliografija je najstarija sekundarna publikacija, a prvu bibliografiju u Hrvata izradio je Ivan Kukuljević Sakcinski koja je izašla 1860. g. pod nazivnom *Bibliografija hrvatska s Dodatkom* iz 1863. godine. Bibliografska djelatnost uključuje istraživanje, sakupljanje, odabir, opis, vrednovanje, klasifikaciju i objavljivanje knjižne i neknjižne građe s ciljem kako bi se olakšao znanstveni i stručni rad ili za bilo koju drugu svrhu kada je potrebno brzo pronaći bibliografske podatke. Katica Tadić, povjesničarka poznata i kao vrsna knjižničarka, napravila je veliki pothvat sastavivši ovu

bibliografiju. Ona je namijenjena kao pomagalo u radu svim istraživačima koji se bave baštinskim ustanovama – arhivima, čitaonicama, knjižnicama i muzejima, ali i onima koji proučavaju proces razvoja hrvatske kulture, odnosno kulturne povijesti Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Istarske županije. Na taj način okupili su se na jednome mjestu podaci o tom kako su lokalne, hrvatske novine tijekom 20. st. predstavljale informacijsko-baštinske ustanove kulture na navedenom području.

Iako se ovdje radi o bibliografskoj regionalnosti, s obzirom da hrvatske publikacije nisu cjelovito bibliografski obrađene, važnost toga uratka (nastaloga u okviru projekta *Organizacija, očuvanje i uporaba hrvatske knjižne baštine* voditeljice Tatjane Aparac-Jelušić, ujedno i urednice *Bibliografije*) prepoznalo je Ministarstvo kulture i Ministarstvo znanosti i obrazovanja i športa Republike Hrvatske kroz finacijsku potporu kao i Grad Rijeka. Izdavač je Filozofski fakultet u Osijeku. Izdanje sadrži 9 558 objavljenih zapisa na 546 stranica. Obrađuje se 13 naslova novina koje su izlazile u rasponu od jednoga stoljeća. Bibliografske jedinice, primjenjujući suvremene međunarodne norme za kataložno-bibliografski opis, uobličene su po formalnom principu. Tekući bibliografski niz kronološkoga je slijeda (izostavljene su 1920. g. kada novine nisu izlazila te razdoblja od 1941. do 1946. godine), a prate ga predmetno, mjesno i autorsko kazalo koje će nesumnjivo olakšati snalaženje. Bibliografske jedinice su anotirane (komentirane kako bi se olakšalo čitateljima razumijevanje opisanih jedinica) i označene kurzivom, a dijelom su razriješeni i inicijali autora članaka kao i pseudonimi. Prednost ove bibliografije je

i u njenoj mogućnosti umrežavanja putem programske aplikacije LT EKO programa za obradu dokumentacije bazirane na CDS/ISIS-u, što će omogućiti brzo iznalaženje bibliografskih podataka na mrežnim stranicama, tj. naglasak je na njenoj praktičnoj komponenti. Unos podataka, oblikovanje kazala i izradu uputa za korištenje napravila je Maja Čujuć s Filozofskoga fakulteta u Osijeku – Katedra za bibliotekarstvo. Osim *Bibliografskog niza*, *Predmetnog*, *Mjesnog* i *Autorskog kazala*, *Bibliografija* sadrži i *Predgovor* Tatjane Aparac-Jelušić, *Uvodnu riječ* Katicice Tadić, *Upute za uporabu* Maje Čujić (popraćene vrlo jasnim grafičkim prikazom), *Popis kratica i akronima iz bibliografskih jedinica*, *Kronološki popis korištenih novina* te popis *Glavni urednici* Riječkog lista i Novog lista.

Predmetno kazalo *Bibliografije* Katicice Tadić obuhvaća nazive institucija i društava, konferencije, kongrese, simpozije i skupštine te opće pojmove vezane uz arhive, knjižnice i muzeje. Nazivi su prikazani u obliku u kojem se javljaju, a kako su se s godinama mijenjali, ti su nazivi međusobno povezani uputnicama. Mjesno kazalo sadrži abecednim redom navedena mjesta na području Rijeke i današnje Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske županije. Kako su se i njihova imena mijenjala tijekom godina, različita imena istoga mjesta također su povezana uputnicama. Autorsko kazalo čine autori novinskih članaka, nerazriješeni autorski inicijali te autorski pseudonimi kao što su Jedan Trsaćanin, Jedan za mnoge, Radnik, Gost itd.

Novi list utemeljio je Frano Supilo (prvo na Sušaku) 1900. godine, a od 1907. mijenja naziv u *Riječki novi list*. Nakon zabrane izlaženja novina na hrvatskom jezi-

ku u Rijeci 1915. godine, Sušak nastavlja s izdavaštvom hrvatskih novina (*Primorske novine*, 1916. g.). U Rijeci je 1947. g. pokrenut *Riječki list*, a preimenovan je u *Novi list* 1954. godine. Analizom i obradom kroz 20. st. Izlazećih tiskovina na ovom području, izabrano je njih 13 od kojih sedam sadržava u naslovu riječi *novi list*. Uz konstantne izmjene mjesta izlaženja, naslova i uredništva te prekide izlaženja, ova *Bibliografija* može prikazati i dio lokalne povijesti periodike u burnom 20. st. kroz isto tako promjenjive povijesne okolnosti.

Prema svojim osobitostima ovo je *regionalna* bibliografija, s obzirom na mjesto nastanka građe *specijalna*, s obzirom na sadržaj i namjenu obuhvaćene građe koja je ograničena temom i vrstom *retrospektivna* (popisuje građu objavljenu u vremenskom razdoblju od 1900. do 1999. g.) te *primarna* s obzirom da daje uvid u izvornu građu.

Tatjana Aparac-Jelušić naglašava kako se izradom specijalnih bibliografija pridonoši sustavnoj rekonstrukciji povijesnoga razvitka te izgradnji osnova za kulturološka istraživanja i znanstvenu interpretaciju kulturoloških pojava. Bibliografija predstavlja uvijek značajan oslonac svim istraživačima, a ova Katicice Tadić bibliotekarima i bibliografima predstaviti će model bibliografskoga popisivanja i opisivanja napisa u novinama. To je ujedno i čini reprezentativnim primjerom bibliografske heuristike. Bez bibliografske obrade baština ostaje izgubljena, a kulturne sinteze teško ostvarive.

Hana LENCOVIĆ-MILOŠEVIĆ, prof.